

**Тема: Психологічні і дидактичні засади навчання української мови.
Методи і прийоми навчання української мови**

Мета: засвоїти психолого-дидактичний процес навчання української мови в середній школі, осмисливши усі його компоненти та вплив на формування національно-мовної особистості учня.

План

1. Зв'язок методики навчання мови з психологією і дидактикою.
2. Реалізація зв'язку мови (мовлення) і мислення в навчальному процесі. Мовленнєва діяльність та її компоненти.
3. Основні психічні процеси під час навчання мови. Мотиви учіння.
4. Рівні сприймання мовного матеріалу.
5. Мовні та мовленнєві уміння і навички.
6. Закономірності навчання мови.
7. Принципи навчання мови.
8. Технологія навчання мови.
9. Поняття про методи і прийоми навчання української мови.
10. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема.
11. Характеристика методів навчання.
12. Специфічні прийоми навчання мови.
13. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання для реалізації освітньо-виховних завдань уроку рідної мови.

Література

1. Алексюк А.М. Загальні методи навчання в школі. - К., 1973.
2. Бабич Н.Д. Психологічні умови викладання і вивчення української мови // Українська мова і література в школі. - 1990. - № 8. - С. 26-31.
3. Бадмаев Б.Ц., Малышев А.А. Психология обучения речевому мастерству. - М., 1999. - С. 26-41.
4. Біляєв О.М. Проблема методів у навчанні мови // Українська мова і література в школі. - 1980. - № 10. - С. 57-67.
5. Біляєв О.М., Мельничайко Я.В., Пентиліук М.І. та ін. Методика вивчення української мови в школі. - К., 1987. - С. 6-13.
6. Валентій Л.В. Мовний аналіз як метод навчання в школі // Українська мова і література в школі. - 1996. - № 3. - С. 40-43.
7. Зимняя И.А. Лингвопсихология речевой деятельности. - Москва-Воронеж, 2000. - С. 32-121.
8. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії. - К., 2001.
9. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения. - М., 1981. - С. 157-172.
10. Лукач С.А. Бесіда на уроках мови: Посібник для вчителя. - К., 1990.
11. Мельничайко В.Я., Пентиліук М.І., Рожило Л.П. Удосконалення змісту і методів навчання української мови. - К., 1982. - С. 27-56.
12. Методика викладання української мови в середній школі /За ред. І.С. Олійника. - К., 1989. - С. 36-56.
13. Освітні технології / За ред. О.М. Пехоти. - К., 2001. - С. 3-26.
14. Рожило Л.П. Психологічні особливості вироблення мовних умінь і навичок // Українська мова і література в школі. - 1982. - № 9. - С. 34-40.
15. Рожило Л.П., Шкортенко О.М. Метод спостереження на уроках мови // Українська мова і література в школі. - 1973. - № 2. - С. 58-64.
16. Текучов А.В. Методика русского языка в средней школе. - М., 1980. - С. 36-58.

Проблемні питання

1. Що спільного й відмінного у трактуванні понять «мова і мовлення»?
2. Як співвідносяться ці поняття з методичними поняттями «мовна, мовленнєва, комунікативна компетенції»?
3. Чому в основу чинної програми з української мови покладено мовленнєву діяльність?
4. Які види мовленнєвої діяльності є рецептивними, а які - продуктивними? Чому? Як це довести?
5. Які компоненти включає процес навчання?
6. Що таке навчальні дії й операції?
7. Чи залежить мотивація навчального процесу від мотивів учіння?
8. Чи впливають мотиви учіння на рівень засвоєння мови та формування умінь і навичок учнів?
9. Чому в методиці розмежовують уміння і навички мовні, мовленнєві (номінативні й комунікативні)?
10. З чого випливають закономірності навчання мови?
11. Яку роль у навчальному процесі відіграють принципи, методи і прийоми навчання?
12. Як ви розумієте поняття «технологія навчання»?

Практичні завдання:

1. Підібрати конспект уроку і виділити в ньому методи та прийоми, використані вчителем-словесником для проведення уроку.
2. Скласти схему засобів навчання, ефективних при вивченні синтаксису.
3. Дати характеристику ТЗН. Навести приклади використання ТЗН при вивченні фонетики та орфоєпії.